

LATIJN LES 10

10.1 a.c.i. (2)

Opnieuw de a.c.i. In deze les besteden we aandacht aan de *tijdsverhouding* tussen het *hoofdwerkwoord* en de *infinitivus*.

In de zin *Dico eum venire* is *dico* het hoofdwerkwoord.

Dico eum venire = Ik zeg dat hij komt.
Dicam eum venire = Ik zal zeggen dat hij komt.
Dicebam eum venire = Ik zei dat hij kwam.

Dico eum venisse = Ik zeg dat hij gekomen is.
Dicam eum venisse = Ik zal zeggen dat hij gekomen is.
Dicebam eum venisse = Ik zei dat hij gekomen was.

U ziet hier een vorm van het werkwoord, die in les 4 al aangekondigd werd: *venisse*.
Venisse is de **infinitivus van het perfectum**. (inf prf act)

Hoe komen we aan deze infinitivus?

Kijkt u maar! *vocare* – *vocav-isse*
 terrere - *terru-isse*
 mittere - *mis-isse*
 audire - *audiv-isse*

U ziet het al: *perfectumstam* + *isse*

vocavisse betekent: geroepen hebben

Voorbeelden:

Puto ancillam pulchre canere = Ik vind, dat de slavin mooi zingt.
Puto ancillam pulchre cecinisse = Ik vind, dat de slavin mooi gezongen heeft.
Dicam ancillam pulchre canere = Ik zal zeggen, dat de slavin mooi zingt.

Oefenopdracht 1

Nieuwe woorden: *diligenter* = goed (bijw.), zorgvuldig; *aegrotare* = ziek zijn.

- Geef de inf prf van: *dicere*; *salutare*; *venire*; *facere* (zie tabel 7.4)

Vertaal:

- *Volo eum venire.*
- *Pater putat servum diligenter laboravisse.*
- *Marcus illam fabulam audivisse scit.*
- *Ancillasne servos adiuvisse putatis ?*
- *Pueri dicunt se venire.*
- *Respondebo me nihil vidisse.*
- *Sciebam virum aegrotare.*

LATIJN LES 10

10.2 **Lezen.** We bereiden het lezen van een deel van het kerstevangelie voor.

- De verbuiging van dies = dag
dies, diei, diei, diem, die; dies, dieum, diebus, dies, diebus.
 - Precies zo gaat res = zaak: res, rei, rei, rem, re; res, rerum, rebus, res, rebus
 - factum est = het geschiedde
haec descriptio facta ... = deze beschrijving geschiedde ...
 - ire = gaan; vervoeging (prs.): eo, is, it, imus, itis, eunt; imp.: ibam, ibas enz.
 - **Nieuwe woorden:** edictum = verordening, gebod; describere = beschrijven
universus orbis= de gehele wereld; primus = eerste; omnes = allen;
praeside = tijdens het stadhouderschap; ut profiterentur = eigenlijk: officieel aangeven, maar vertaalt u maar: *om beschreven te worden*.
singuli = een ieder; ascendere = omhoog gaan, opgaan; parere = baren;
peper- = prf -stam van parere; primogenitus = eerstgeboren;
- 1 Factum est autem in diebus illis, exiit edictum a Caesare Augusto ut describeretur universus orbis.
 - 2 Haec descriptio prima, facta est praeside Syriae Cyrino:
 - 3 et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem.
 - 4 Ascendit autem et Ioseph a Galilaea de civitate Nazareth in Iudaeam civitatem David, quae vocatur Bethleem: eo quod (omdat) esset de domo, et familia (geslacht) David,
 - 5 ut profiteretur cum Maria desponsata (ongetrouwde) sibi uxore praegnante (zwanger).
 - 6 Factum est autem, cum essent ibi, impleti sunt dies ut pareret.
 - 7 Et peperit filium suum primogenitum,

10.3 Bijvoeglijke naamwoorden en bijwoorden (3)

trappen van vergelijking (Let op de geslachten!!)

longus = lang (bijv. nw.) → longior = langer (bijv.nw.!) → longissimus = langst (bijv.nw.!)

altus = hoog (bijv.nw.) → altior = hoger (bijv.nw.!) → altissimus = hoogst (bijv.nw.!)

De betekenis van longior = langer; nogal lang, te lang, de langste (van de twee)

De betekenis van longissimus = langste, zeer lang.

De verbuiging van longior is als die van pater, dus:

ev. mn./vrl.: longior, longioris, longiori, longiorem, longiore,

mv. mnl./vrl.: longiores, longiorum, longioribus, longiores, longioribus

Bij *onzijdige* woorden: nom.ev./acc.ev. = longius, nom.mv./acc.mv. longiora

Voorbeelden : (Niet alle mogelijke vertalingen worden steeds gegeven !)

LATIJN LES 10

Video viam longior^orem = Ik zie een langere straat.
 templum altius = een hogere tempel, een nogal hoge tempel.
 templa altior^a = hogere tempels, nogal hoge tempels

via longissima = de langste straat, een zeer lange straat
 video viam longissimam = Ik zie een zeer lange straat

(agmen, gen. agminis = stoet; splendidus = bewonderenswaardig)

agmen splendidissimum = de meest bewonderenswaardige tocht.

Zo ook:

fortis = sterk, dapper (bijv. nw.) → fortior → fortissimus

en: ingens = enorm (bijv. nw.) → ingentior → ingentissimus

Voorbeeld: excellens = fantastische

agmines excellentiores = zeer uitmuntende stoeten

Tenslotte onregelmatige trappen van vergelijking:

bonus (bijv. nw.) = goed	→ melior	→ optimus
malus (bijv. nw.) = slecht	→ peior	→ pessimus
magnus (bijv. nw.) = groot	→ maior	→ maximus
parvus (bijv. nw.) = klein	→ minor	→ minimus

10.4 Infinitivus als onderwerp

rapere = roven; turpis = schandelijk

rapere turpe est = roven is schandelijk

De infinitivus *rapere* wordt opgevat als *onzijdig* zelfstandig naamwoord.

Oefenopdracht 2

Vul de uitgang in: (pueris longissimis)

- puerem longissim... ; puella longissim... ; patrem fortior... ;

Vertaal: (pax, gen. pacis = vrede; difficilis = moeilijk)

- Milites Romani fortiores quam (dan) hostes (vijanden) sunt.
- Aulus et Gaius milites fortes sunt; Aulus fortior est.
- Milites Romani fortissimi sunt.
- Virum fortorem et maiorem non cognovi (ik ken).
- Vincere facile est ; pacem parare difficilior (!) est.

LATIJN LES 10

Opdracht 1

Een vader vertelt zijn kinderen over de overwinning van Titus.

Vertaal deze tekst.

Nieuwe woorden: imperator = o.a. keizer; exercitus = leger; multus = veel; ante = ervoor (ante wordt gevolgd door de abl.) vastare = verwoesten; postquam = daarna; cecidit = prf-stam van cadere = vallen, verwoesten; contend- prf.stam van condendere = o.a. snel gaan; nobilissimi = voornamen; pauperiores = armen

Titus, imperator fortissimus, cum exercitu Iudaeos vicerat. Ibi templum multis ante annis a rege Iudaeorum aedificatum vastavit et dona *dis dedicata* (aan de goden gewijde) Romam duxit. Postquam *fortissimus quisque miles* (de allerdapperste soldaten) cecidit, Titus contendit. Huic a senatu triumphus excellens decretus (toegekend) est. Numquam splendidum agmen homines viderunt quam illud. Et nobilissimi et pauperiores eo agmine illi imperatori delectati (verblijd) sunt. Sed liberi: Vincere facile est, pacem autem parare difficilior est.

Opdracht 2

1. Geef de inf.prf. van: parere; dare, audire, rogare

Vertaal: carmen, gen. carminis = lied;

2. eunt; ibas, imus, ibatis
3. Putabat ancillam pulchre canere.
4. Audio edictum exire.
5. Scio te hanc fabulam narravisse.
6. Rapere turpius est.
7. Filius fortior quam pater est.
8. Carmina longaria nemini placent.
9. Videt templum splendidissimum.
10. Pueri mandata perficere (afmaken) non possunt: mandata difficiliora sunt.

10.5 Een stukje prachtig Latijn! (Het gerundium)

In Prediker 3 staat een prachtig stukje Latijn. Om dit te kunnen lezen moet u het volgende weten: Zowel in het Nederlands als in het Latijn gebruiken we de infinitief van een werkwoord als zelfstandig naamwoord. Bijvoorbeeld: Fietsen is gezond. In het Latijn moet zo'n zelfstandig naamwoord verbogen kunnen worden. In de volgende tabel ziet u hoe dat gaat. Als voorbeeld zijn de werkwoorden vocare en scribere genomen.

nom.	vocare	scribere
gen.	vocandi	scribendi
dat. /abl.	vocando	scribendo
acc.	ad vocandum	ad scribendum

LATIJN LES 10

Voorbeeld: ars (kunst) scribendi = de kunst van het schrijven

Een vorm als SCRIBENDI noemen we **GERUNDIUM**.

In Prediker 3 – kijk maar even!- zien we heel veel van deze vormen. Ze eindigen allemaal op –ndi. Met behulp van de volgende aanwijzingen moet u de zinnestjes uit Prediker 3 kunnen begrijpen.

occidere (=doden) – occide + ndi
 sanare (= genezen) – sana + ndi
 destruere (= verwoesten, afbreken) – destrue + ndi
 aedificare (= bouwen) – aedifica + ndi
 flere (=wenen) – fle + ndi
 ridere (= lachen) – ride + ndi
 plangere (= kermen, klagen) – plange + ndi
 saltare (= opspringen) – salta + ndi
 tacere (= zwijgen) – tace + ndi
 loquendi komt van loqui (dep.) = spreken.

tempus occidendi betekent letterlijk: een tijd van (gen.!) doden. We vertalen: een tijd om te doden.

omnia tempus habent:

Alles heeft zijn tijd

tempus occidendi et tempus sanandi

Een tijd om te doden, en een tijd om te genezen

tempus destruendi et tempus aedificandi,

Een tijd om af te breken, en een tijd om te bouwen

tempus flendi et tempus ridendi

Een tijd om te wenen, en een tijd om te lachen

tempus plangendi et tempus saltandi

Een tijd om te kermen, en een tijd om op te springen

tempus tacendi et tempus loquendi

Een tijd om te zwijgen, en een tijd om te spreken

Leest u het nog eens hardop! Bij het gerundium ligt de klemtoon steeds op de tweede lettergreep van achteren.

Het gerundium stond hier steeds in de genitivus.

Nu nog wat voorbeelden van de andere naamvallen:

nom	<i>Discere</i> iucundum est = Leren is aangenaam
gen	<i>Cupidus</i> est <i>discendi</i> = Hij is begerig om te leren
dat	<i>Discendo</i> studemus = We vermoeien ons om te leren (bij <i>studere</i> = <i>zich vermoeien</i> hoort de dativus.)
acc	<i>Paratus</i> est <i>ad discendum</i> = Hij is gereed om te leren.
abl	<i>Exercendo</i> dicimus = Door te oefenen, leren wij.

LATIJN LES 10

10.6 Samen lezen.

Toch maar weer een gedeelte uit de Confessiones!

nisi = hier: anders dan

Quid est ergo Deus meus? quid, rogo, nisi Dominus Deus? quis enim
 wat is dan God mijn wat vraag ik anders dan de Heere God wie want
Dominus praeter Dominum? aut quis Deus praeter Deum nostrum?
 de Heere behalve de Heere of wie God behalve God onze

Nu krijgen we een groot aantal bijvoeglijke naamwoorden die op een e eindigen, zoals:

fortissime, optime, summe

Het eerste woord lijkt op een woord dat u in het begin van deze les geleerd hebt namelijk fortissimus. In feite is het zelfs hetzelfde woord. Het staat alleen in de *vocativus*. De *vocativus* zijn eerder tegengekomen. Als Petrus de aangesproken persoon is zeggen we in het Latijn niet Petrus, maar Petre (*us* wordt *e*). Zo komt optime van optimus (beste) en summe van summus (allerhoogste)

Daarom wordt de volgende zin die we gaan lezen als volgt vertaald:
 O, allerhoogste, beste, ...

We lezen weer verder.

summe, optime, potentissime, omnipotentissime, misericordissime et
 O, allerhoogste beste machtigste almachtigste barmhartigste en

iustissime, secretissime et praesentissime, pulcherrime et fortissime, stabilis
 rechtvaardigste meest verborgene en alomtegenwoordige schoonste en sterkste standvastige

et inconprehensibilis, inmutabilis, mutans omnia, numquam novus, numquam
 en ongrijpbare onveranderlijke veranderend alles nooit nieuw nooit

vetus, innovans omnia;
 oud vernieuwend alles

(...) semper agens, semper quietus,
 altijd werkend altijd rustig

colligens et non egens, portans et implens et protegens, creans et
 verzamelende en niet nooddruftig dragend en vervullend en beschermend scheppend en

nutriens, perficiens, quaerens, cum nihil desit tibi.
 voedend voleindigend zoekend hoewel niets ontbreekt U

Augustinus komt woorden tekort om zijn God en Heere te beschrijven!
 Maar wat is deze tekst ook leerzame tekst als om het Latijn gaat.

Niet alle woorden hoeft u te kennen, leert u echter de volgende:

summus = allerhoogste

LATIJN LES 10

potens, gen. potentis = machtig
 misericors, gen. misericordis = barmhartig

iustus = rechtvaardig
 pulcher = mooi, schoon (verbuiging: pulcher, pulchri, pulchro, pulchrem enz.)
 stabilis = standvastig
 novus = nieuw; vetus = oud

Dan volgen er een aantal ppa's. Leert u ook deze:

mutans	ppa van mutare = veranderen
innovans	ppa van innovare = vernieuwen
colligens	ppa van colligere = verzamelen
portans	ppa van portare = dragen
implens	ppa van implere = vervullen
protegens	ppa van protegere = beschermen
creans	ppa van creare = scheppen
nutriens	ppa van nutrire = voeden
agens	ppa van agere = doen, werken

desinere = onbreken.

Gaat u nog eens na hoe het ppa gevormd wordt?

Leest u na een week deze tekst nog eens!

Oefenopdracht 3

- Geef het ppa van: rogare, respondere, desinere, venire.

Vertaal: (legere = lezen, oraculum = orakel)

- Quis Deus praeter Deum nostrum?
- Pater adveniens a nobis salutatus est.
- Deos orans femina oraculum rogat.
- Tempus scribendi et tempus legendi.

10.7 Nogmaals de futur.

Dominus servum puniet, cum eum invenerit.
 de meester de slaaf zal straffen wanneer hem hij zal gevonden hebben

invenerit (hij zal gevonden hebben) heet het *futurum exactum* (fex)

In de volgende tabel ziet u de vervoegingen.

Het futurum exactum wordt als volgt gevormd: perf -stam + eri + uitgang

Voorbeeld: vocaverit (hij zal geroepen hebben) = **vocav + eri + t**

LATIJN LES 10

futurum exactum

persoon	vragen	bangmaken	zenden	horen	
ik	1-e ps ev	voc <u>a</u> vero	terr <u>u</u> ero	mis <u>e</u> ro	audivero
jij/u	2-e ps ev	voc <u>a</u> veris	terr <u>u</u> eris	mis <u>e</u> ris	audiveris
hij/zij	3-e ps ev	voc <u>a</u> verit	terr <u>u</u> erit	mis <u>e</u> rit	audiverit
wij	1-e ps mv	voc <u>a</u> verimus	terr <u>u</u> erimus	mis <u>e</u> rimus	audiverimus
jullie/u	2-e ps mv	voc <u>a</u> veritis	terr <u>u</u> eritis	mis <u>e</u> ritis	audiveritis
zij	3-e ps mv	voc <u>a</u> verint	terr <u>u</u> erint	mis <u>e</u> rint	audiverint

Oefenopdracht 4

Vertaal :

- audiverint, misero, terruerit, vicrimus
- dixeritis, rogaverint, tradidero, videris

De infinitief van futur (act)

In het begin van deze les kwamen de volgende voorbeelden aan de orde:

Dico eum venire = Ik zeg dat hij komt.
Dico eum venisse = Ik zeg dat hij gekomen is.

Hier hebben we echter nog een andere *tijdsverhouding*:

Dico eum *venturum esse* = Ik zeg dat hij *zal komen*.

venturum esse is de **infinitief van de futur**.

Nog een voorbeeld:

Scio patrem epistulam *scripturum esse* = Ik weet dat vader een brief zal schrijven.

Hoe komen we aan de inf fut act?

vocare → ppp: vocatus → inf fut: vocat-ur-us esse
terrere → ppp: territus → inf fut: territ-ur-us esse
mittere → ppp: missus → inf fut: miss-ur-us esse
audire → ppp: auditus → inf fut: audit-ur-us esse

De inf fut act wordt verbogen als de bijvoeglijke naamwoorden op –us.

We kennen nu 4 infinitieven:

inf prs act	inf prs pss	inf prf act	inf fut act
vocare	voc <u>a</u> ri	vocavisse	vocat <u>u</u> rus esse
terrere	terr <u>i</u> ri	terruisse	territ <u>u</u> rus esse
mittere	mitti	misisse	miss <u>u</u> rus esse
audire	aud <u>i</u> ri	audivisse	audit <u>u</u> rus esse

LATIJN LES 10

Oefenopdracht 5

(zie les 5 voor het ppp)

- Geef de inf fut act van: laudare; scribere; dicere; crucifigere; monere.

Vertaal:

- Amicae se venturas esse dicunt.
- Servus ancillas cenam paraturas esse dicit.
- Scio te venturum esse.
- Credo patrem mox venturum esse.

Opdracht 3

1. Geef de inf. fut.act. van: salutare; facere; regere; scire.
2. Geef het ppa van: clamare; invenire; dicere; terrere.

Vertaal: perficere = voltooiën, afmaken; perfectus is het ppp van perficere.
iuvare = helpen; iutus is de ppp van iuvare; promittere = beloven
acquirere = verwerven; perdere = verliezen; liberare = vrijmaken, vrijlaten

3. dixerit, rogavero, tradiderint, videritis.
4. Tempus dandi et tempus rogandi.
5. Tempus acquirendi et tempus perdendi.
6. Puto, imperatorem mox venturum esse.
7. Me cras venturum esse promitto.
8. Ancillas mandata dilligenter perfecturas esse constat.
9. Si Filius vos liberaverit vere liberi eritis
10. Mater se nos semper iuturam esse promittit.

De antwoorden vindt u op de volgende pagina!

LATIJN LES 10

Antwoorden oefenopdrachten

Oefenopdracht 1

- Volo eum venire.
- **Ik wil dat hij komt.**
- Pater putat servum diligentem laboravisse.
- **Vader denkt dat de slaaf goed gewerkt heeft.**
- Marcus illam fabulam audivisse scit.
- **Marcus weet dat zij het verhaal gehoord heeft.**
- Ancillasne servos adiuvisse putatis?
- **Denken jullie dat de slavinnen de slaven geholpen hebben ?**
- Pueri dicunt se venire.
- **De jongens zeggen dat ze komen.**
- Respondebo me nihil vidisse.
- **Ik zal antwoorden dat ik niets gezien heb.**
- Sciebam virum aegrotare.
- **Ik wist dat de man ziek was.**

Oefenopdracht 2

Vul de uitgang in: (pueris longissimis)

- puerem longissim... ; puella longissim... ; patrem fortior... ;
- longissimum ; longissima ; fortioem ;
- **Vertaal:**
- Milites Romani fortiores quam (dan) hostes (vijanden) sunt.
- **De Romeinse soldaten zijn dapperder dan de vijanden.**
- Aulus et Gaius milites fortes sunt; Aulus fortior est.
- **Aulus en Gaius zijn soldaten; Aulus is de dapperste.**
- Milites Romani fortissimi sunt.
- **De Romeinse soldaten zijn zeer dapper.**
- Virum fortioem et maiorem non cognovi (ik ken).
- **Ik ken een nogal dappere en nogal grote man.**
- Vincere facile est ; pacem parare difficilium (!) est.
- **Overwinnen is gemakkelijk; vrede maken is moeilijker.**

Oefenopdracht 3

- Geef het ppa van: rogare, respondere, desinere, venire.
- rogans, respondens, desinens, veniens
- **Vertaal:**
- Quis Deus praeter Deum nostrum?
- Wie is God behalve onze God?
- Pater adveniens a nobis salutatus est.
- Toen vader kwam, is hij door ons gegroet.
- Deos orans femina oraculum rogat.
- Terwijl de vrouw tot de goden bidt, vraagt zij om een orakel.
- Tempus scribendi et tempus legendi.
- Een tijd om te schrijven en een tijd om te lezen.

LATIJN LES 10

Oefenopdracht 4

Vertaal :

- audiverint, misero, terruerit, vicerimus
- **zij zullen gehoord hebben, ik zal gestuurd hebben, hij zal bangemaakt hebben, wij zullen overwonnen hebben.**
- dixeritis, rogaerint, tradidero, videris
- **jullie zullen gezegd hebben, zij zullen gevraagd hebben, ik zal overhandigd hebben, jij zult gezien hebben.**

N.B ! Soms zijn er meerdere betekenissen mogelijk : videris is ook : prs.pss en prf.con. !!

Oefenopdracht 5

- Geef de inf fut act van: laudare; scribere; dicere; crucifigere; monere.
- **laudaturus esse; scripturus esse; dicturus esse; crucifixurus esse; moniturus esse.**

Vertaal:

- **Amicae se venturas esse dicunt.**
- **De vriendinnen zeggen dat zij zullen komen.**
- Servus ancillas cenam paraturas esse dicit.
- **De slaaf zegt dat de slavinnen het eten zullen klaarmaken.**
- Scio te venturum esse.
- **Ik weet dat jij zult komen.**
- Credo patrem mox venturum esse.
- **Ik geloof dat vader spoedig komen zal.**

Samen lezen *(een mogelijke vertaling)*

O, allerhoogste, beste, machtigste, almachtigste, barmhartigste en rechtvaardigste, meest verborgene en (toch) alomtegenwoordige, schoonste en sterkste, standvastige en (toch)ongrijpbare, onveranderlijke (en) alles veranderend, nooit nieuw, nooit oud, alles vernieuwend (...) altijd werkend, altijd rustig, verzamelende en (toch) niet nooddruftig, dragend en vervullend en beschermend, scheppend en voedend voleindigend, zoekend hoewel niets U ontbreekt.

LATIJN LES 10

Opdracht 1

Titus, imperator fortissimus, cum exercitu Iudaeos vicerat.

Titus, een zeer dapper keizer, had met zijn leger de Joden overwonnen.

Ibi templum multis ante annis a rege Iudaeorum aedificatum vastavit et *dona dis dedicata* (aan de goden gewijde geschenken) Romam duxit.

Daar verwoestte hij de tempel, die vele jaren ervoor door de koning van de Joden gebouwd was en bracht aan de goden gewijde geschenken naar Rome.

Postquam fortissimus quisque miles cecidit, Titus Romam contendit.

Nadat hij allerdapperste soldaten had gedood, ging Titus snel naar Rome.

Huic a senatu triumphus excellens decretus (besloten) est.

Aan hem werd door de senaat een fantastische triomftocht toegekend.

Numquam splendidum agmen homines viderunt quam illud.

Nooit zagen de mensen zo'n bewonderenswaardige triomftocht als deze.

Et nobilissimi et pauperiores eo agmine illi imperatori delectati (verblijd) sunt.

Zowel voorname als arme mensen werden door deze triomftocht voor die voortreffelijke keizer verblijd.

Sed liberi: Vincere facile est, pacem autem parare difficilior est.

Maar kinderen: Overwinnen is gemakkelijk, vrede maken is echter moeilijker.

Opdracht 2

- Geef de inf.prf. van: **parere**; dare, audire, rogare
peperisse, dedisse, audivisse, rogavisse
 - eunt; ibas, imus, ibatis **zij gaan, jij ging, wij gingen (prf), jullie gingen**
 - Putabat ancillam pulchre **canere**. **Hij meende dat de slavinnen mooi zong.**
 - Audio **editum** exire. **Ik hoor dat er een bevel/gebod/ uitgaat/ wordt afgekondigd.**
 - Scio te hanc **fabulam** narravisse. **Ik weet dat jij dit verhaal verteld hebt.**
 - Rapere** turpius est. **Roven is zeer schandelijk.**
 - Filius fortior quam pater est. **De zoon is sterker dan de vader.**
 - Carmina** longaria **nemini** placent. **Lange liederen bevallen niemand.**
 - Videt templum splendidissimum. **Hij ziet een zeer bewonderenswaardige tempel.**
 - Pueri **mandata** perficere (afmaken) non possunt: **mandata difficiliora** sunt.
- De jongens kunnen de opdrachten niet afmaken: de opdrachten zijn te moeilijk.**

Opdracht 3

- Geef de inf. fut.act. van: salutare; **facere**; regere; scire.
salutaturus esse; facturus esse; recturus esse
- Geef het ppa van: clamare; invenire; dicere; terrere.
clamatus, auditus, dictus, territus
- dixerit, rogavero, tradiderint, videritis**.
hij zal gezegd hebben, ik zal gevraagd hebben, zij zullen overhandigd hebben, jullie zullen gezien hebben.
- Tempus dandi et tempus rogandi. **Een tijd om te geven en een tijd om te vragen**
- Tempus adquirendi et tempus perdendi.
Een om te verwerven en een tijd om te verliezen.
- Puto, imperatorem mox **venturum** esse. **Ik denk dat de keizer spoedig komen zal.**
- Me cras **venturum** esse promitto. **Ik beloof dat ik vroeg komen zal.**
- Ancillas **mandata** diligentius **perfecturas** esse constat.
Het staat vast dat de slavinnen de opdrachten goed zullen afmaken.
- Si Filius vos **liberaverit** vere **liberi** eritis.
Als Filius jullie bevrijd heeft, zullen jullie zeker vrij zijn.
- Mater se nos semper **iuturam** esse promittit. **Moeder belooft dat ze ons altijd helpen zal.**